

I.

امی فتنه‌دا مستقانه کوزونگ مظهر اشیا
 کوندیگ ناری ذرات جهان عینیدا پیدا
 امطار دا هر قطرة کوزی حسنونگا ناظر
 اشجاردا هر برگ تیلی حمدینگا گویا
 کون چهره سے مهرینگ بوزیدین تولدی منور
 نون طرہ سی فہرینگ ییلیدین تیلدی مطرا
 بلبل بولوبان گل کیسی رخسارینگا والہ
 پروانہ بولوب شمع صفت حسنونگا شیدا
 رذائفہ قدینگ جلوہ سیدین فتنہ‌دا وامق
 مسندانہ کوزونگ عشوہ سیدین غمزہ عدرا
 اول لعل شکر خانیلہ مفتون سنگا شیرین
 اول حسن دلارا بیلہ مجنون سنگا لیلہ
 جویان وصالینگ کیلیبان سرور خرامان
 حیران جمالینگ بولوبان فرکس شہلا
 بیرونشاء لبینگ جوعہ سیدین نادرہ گلگون
 بیر لعلہ یوزونگ پورتویدین لالہ حمرا
 بلبل تیلی تیل بلبل دیگ وصفینگا ناطق
 فرگس کوزی کور فرگسی دیگ عینینگا بینا
 بیر کوک ارا عین کرمینگ ایلادی روشن
 گہ ذرہ و خورشید گہی قطرة و دریا

مستغرق بحر کرمینگ خسرو [و] درویش
 پرورد خوان نعمینگ پشه و عنقا
 بیرم دیمه توحید دیبان جانیکا مفت
 المنة لله تبارک و تعالی
 بیر غور غرا بیله مین غرّه که ناگه

یاروتی کوزومفی ینه بیر مطلع غرا
 کونگوم داغی داغی بیله اول نرگس شهلا
 آسودا^۱ سویدا دور و آهودا هویدا
 هم قامتی منظور قیلیب سدره و طوبی
 هم عارض پر نور قیلیب مکه و بطحا
 هم جلوه دا رخشیغه فلک منزل اسفل
 هم رتبه دا قدریغه دنی پایه^۲ ادنی^۳
 شاهی دور و خیل و حشمی فوج ملایک
 ماهی دور و خاک قدمی ارج ثریا
 بهری یوزیدین نور نوروب دیدنه یعقوب
 سوقی^۴ سوزیدین طور بولوب منزل موسی
 نقری یوئیدا خاک بولوب ملک اسلیمان
 عل غمیدا چاک بولوب جیب مسیحا
 هم گل یوزیدین پرده گشا غنچه خندان
 هم یوز گلیدین نغمه سرا بلبل شیدا

^۱ آسودا locative of آسو, another form of آس = the empire

^۲ The MS. reads اوبی, which must be the copyist's error for ادنی

^۳ MS. reads سوقی

نوشین لبیدین روح فرا بادد رنگین
 رنگین یوزیدین جلوه نما لاله حمرا
 هم باشیمه اول سرو سالیب سایه رحمت
 هم کونگومه اول مشک بولوب مایه سودا
 بیرم صفت اول شه اولاک دگیل کیم ا
 مهری یوزیدین خلق قینیب خالق اشیا
 هم مظهر اشیا دور و هم مظهر اسما
 هم مقصد اقصی دور و هم مطلب اعلی

II.

خوش قد و خوش اندام بیگیت^۲ یار محمد
 دلدار و دل آرام بیگیت یار محمد
 مذهب دا باری ایل بیله بیر طور چیقیشقان
 منسوبدا می آشام بیگیت یار محمد
 اوز کامی بیله قان توکار ایل کامنی بیرمای
 خوبلار ارا خود کام بیگیت یار محمد
 گل اسلامای و گلبنی کورمای چو کورندی
 گل سوی و گل اندام بیگیت یار محمد
 هم طره سی دور پر شکن اول نوع که سفین
 هم چهره سی گلغام بیگیت یار محمد

MS. points wrongly کم

^۲ MS. points throughout بیگیت. The correct reading must be بیگیت, which is equivalent to the Persian جوان. This poem is apparently addressed to a friend of the poet's named Yar Muhammad.

سرکشته بولوب عالم ارا تا پمسا دینگ آرام
تا بار سفا بیرام بیگیت یار محمد

III. [Also in MS. B.]

چون ایلاماس وفا کیشیگه دهر بی ثبات
خوش رهروی که ایلادی وطع تعلقات
چوگان عقل و گوی فرست ادینگ دورور
عالمدا بخشلیغ بیلده هر کیم چیقارسه آت
عم اوقلاری یمین و بساریمغه ساجلیب
یلدین اوچوب چیعارغه ناپید مین عجب فذات
ای مادر کریم و یا حی ذوالجلال
کیم بار مطیع مرینگه ذرات کایفات
حمدینگ توکانماگی بیدیبان بولسه^۱ نا ابد
شچار خامه بحر مداد و فلک دوات
توفکون ثنا و حمدینگه ذاکر دورور یقین
زهد خاندناه ایله رهبان سومذات
بر گشته لارغه مهرینگ اولوب موجب عذاب
سرگشته لارعه لطفودگ ایورور ناعف نجات
بیرم ده کونکلی عقل دورور جهل زنگیدین
یارب که فتح یلکی بیلده ففایفی اوشات^۲
مقصود و عمل دور انکا هجران بلاسیدین
موزعارغیل^۳ ای ینگوروان مقصدیغه پات

^۱ MS. A reads بوسه نون لسه

^۲ او شاتمی = to break up

^۳ موزعارمقی = to deliver

IV. [Also in MS. B.]^۱

ای خاک آستانینگ اولوب مجمع ^{۶۶} رسل
جمع رسلغه مهر رخونگ هادی ^{۶۶} سبل
سیندین تاپیب سعادت کونین الغ کیچیک
ای لطف بیرله باعث ایجاد جزو و کل
یوقتور قدیگچه روضه رضواندا تازه سرو
انداق که دهر باغیدا یوزونگچه تازه گل
سیندیک جهاندا بولغالی تولید کاینات
توغمایدور امهات اناسی بیر اتا اوغول
تایماق محال پرتو مهرینگ بیله شرف
مرات حق نماسینی صاف ایتمایین ^۲ کونگول
عاجز دورور کمال صفاتیندا کل عقل
قاصر دورور صفات کمالیندا عقل کل
ای خواجه ایلا بیر نظر مرحمت ده بار
بیرم کمینه قولارینکا کمینه قول

V.

حاشیه گلگون قراتاجینکدا لعل آبدار
شمع بیرله شعله همدوم دود ایله همیره شرار

^۱ MS B adds between lines 4 and 5 the following verse:—

داقنگنه رنگ مهره خورشید انور ایلی
اول رنگ بولغالی اطلس افلاک بولسه جل

^۲ MS. ایمین

هم قویاش بیرله شفق هم نون ارا توغمیش سهیل
 کورونور بیدر آندا کورسانسگاج اوزین اول شهسوار
 هم سعادت برجییدا تابنده ماه و مشتوری
 هم نولوت دین آفتابی دور که بولمیش آشکار
 اوشبو شکل و شیوه بیرله چابکوم^۱ میدان ارا
 جلوه قیلغاچ ناردی ایلکیمدین عنان اخیار
 ایستاما صبر و قراری همنشین مین زاردین
 کیم منگا عشق ایلکیدین بی صبرقالدی نی قرار
 یوفتورور عشاق ارا مین بی نوا دیک بیدلی
 چون میفینگ یاریم کیبی عالمدا کیم نیفگ یاری نار
 دلبری نوشین لبی سیمین تفی سنگین دلی
 نازنینی مه جبینی سرو فدی گلعدار
 کیم دورور اولکیم مین مسکین کدایی مین انینگ
 شهریار کام بخش کامیاب و کامگار
 خسرو عادل همایون اول شه عادل که دهر
 بارچه عالمدین ادینگ آتیغه ایملار افتسار
 شاه جمجاء و سکندر حقه ت و قیصر شکوه
 خسرو رستم دل و سلطان خاقان اقتدار
 اول که کیفیننی انگلاب لذت گفتار دین
 مست لا یعقل نولور سوزلاردا عقل هوشیار
 توشگالی کوز روزنی دین اول فویاش نیفگ پرتوی
 رفص ایتار کونگوم هوای مهسون ایلاب ذره وار

بیرما طبع لطیفیغه مسلالی بولماسون
سوز اوزاتما فیل دعای دولتییغه اختصار
تا جهان بولغسای الهی شادلیغ بیرله بولوب
تفکری دین بیتکای آنکا هر لحظه فیض بیستمار

VI.

یفه کوزی غمیدین ناتوان دورور کونگوم
رفیق و همدم آه و فغان دورور کونگوم
اگرچه جزم ایماس وعدهغه وفا قیلوری
وفاغه وعده قیلور دین خوشان دورور کونگوم
نوا چو تاپمادی عشاق ایچسره معنون غه
جنون مقامیده هم داسنان دورور کونگوم
بیلان کیبی چاقیب ایپ دیک همیشه قیل لاری دین
رقیب دیو صفت دین گوزان دورور کونگوم
ترحم ایله که بیرم دیک ایل صفت کوپدین
سفی تیلاپ نیچه بیخشان و مان دورور کونگوم

VII. [Also in MS. B.]¹

بیتماسون آسیب تب سرو خوامانیم سفا
ایسماسون ناد خزان گلبرگ خفدا ایم سفا
باشینگ اوپورولسا² جان ناتوانیم سی عجب
چون تیلایدور صدقه بولماق ناتوان جانیم سفا

¹ E adds between lines 4 and 5 the following verse —

بوق سفا خوشلوق تیوبک لیک دین نی دل خوش لوق سفا
تاشورای ایه دی جزین حانیم سی جاناییم سفا

² 'اورولماک' pronounced "yürülmek" from an old Turkish work *avrmek*, to turn = to revolve around.

یوقتورور بالله ملالینگ ایشیتورورگا طاقتیم
 بیتماسون ناگه ملال آنگیز افغانیم سنگا
 تاسینی بی قاب ایشیتیم بس پریشان حال مین
 وه که ظاهر بولمادی حال پریشانیم سنگا
 هر جفا بولسه مین بی قاب غه بولسون نصیب
 یوقتورور قاب جفا خورشید تابانیم سنگا
 لبارینگ وصفیدا بیرم شعریدور آب حیات
 صحتی بیرون آلی آب حیوانیم سنگا

VIII. [*Also in MS. B.*]

یار دردی جان بیماریمدا بولغای کاشکی
 جسمی آزاری تن زاریمدا بولغای کاشکی
 گل یوزین کوزگونجه رنج آسیبدین بی قاب رنگ
 یوز قیکان بو چشم خونباریمدا بولغای کاشکی
 زحمتی کیم اوفدا دور کاش اول منگا بولغای نصیب
 صحتی کیم میفدا دور یاریمدا بولغای کاشکی
 لعل جان بخشتی بی بیدر تبخاله مجروح ایتکوچه
 یوز جراحت جان افکاریمدا بولغای کاشکی
 افا بولغان درد بولغای میفدا لیکن درد عشق
 اندکی یار جفاکاریمدا بولغای کاشکی
 بیرم اول آی نینگ هر آزاری حیاتی دور منگا
 نا تیریک مین نند آزاریمدا بولغای کاشکی

IX.

هر نیچه ای بیوفنا وصلینگه لایق بولماسام
 عشق اهلسی بولمایین عشقینگدا صادق بولماسام
 قاپمایین سیندین مرادی اعتقادیم بولماسا
 سین منگا بولغیل مخالف گر موافق بولماسام
 عشق عالم قیدی دین بولدی خلاصیمغه سبب
 نیتکای^۱ ایردیم مونچه محنت بیدرله عاشق بولماسام
 قوی که بیرم دیک یدواق دین جلوه حسفونگ کورای
 هر نیچه ای بیوفنا وصلینگه لایق بولماسام

X. [*Also in MS. B.*]

کورونور گلگون پر اول سرر خرامان باشیدا
 یانمایاندور شفق خورشید قبان باشیدا
 یا طلوع ایتکان قویاشی دور مسیحا ارشیدا
 یا قنات یاپغان قدروی دور سلیمان باشیدا
 قامتسی شمع شبستانیم دور و گلگون پری
 شعله دور گویا شمع شبستان باشیدا
 سانچدان پر جلوه بیر رختینگه میدان ساری کیم
 سین کیلورسین دیب کوزوم تورت اولدی میدان باشیدا
 قد و رفتارینگه کونگوم آنچه مایل بارکیم
 یوق هوای جلوه سرر خرامان باشیدا
 کم ایماس بیوردم خیال شعر بیورم باشیدین
 کورگالی شعرینسی اول شاه سخن دان باشیدا

^۱ nika), contraction of ne itka + idim = what could I have done^۲

XI.

ای چمن جان آرا سر خرامان غینام^۱
 عمر گلستانیدا غنجه خندان غینام
 کوزگا میني ایلمغان بیس نظری قیلماغان
 کونکوم آلیب بیلماغان دلبر نادان غینام
 هم اوزی یخشی غینه هم کوزی یخشی غینه
 هم سوزی یخشی غینه یار سخنی دان غینام
 ای یوزی گل گل غینه وی ساجی سنبل غینه
 قیلما تغافل غینه بولما پشیمان غینام
 ای قدی چابک گینه وی لبی نازک گینه
 وی سوزی اوترک^۲ گینه وعده سی یلغان غینام
 واسطه دولت وصلینگ اگر بولماسا
 محذت هجران آرا چقوسی دور جان غینام

XII. [Also in MS. B.]^۳

دردا که یار سورمادی مین خسته حالینی
 هرگز اینیتمادیم فرح افزا سوالینی

^۱ In this ode the termination "ghina" or "gina" is a diminutive corresponding to the Persian *cha*; "ghnam" and "ghanam" are, of course, this diminutive plus the possessive personal pronoun "am." See my edition of *Mahan's Lughat*, pp. 120, 121.

^۲ *utrak* = a lie Zenker under the word اوتروک falls into a curious error. He says L. T. (i.e., *Lughat-i-Turk*) gives فروغ and says consequently that *utruk* = *Glans* or splendour.—I presume فروغ is merely a misreading of دروغ

^۳ MS. B. adds between lines 1 and 2 the following verse:—
 چماری سوزار و اندین منفعل انکین * مین هیچ بیلماادیم سبب انغالیندی
 and between 3 and 4 the following:—

عمروم قوداشی بولمه مقارن زوالغنه * یارب که کورصامین قوداشیم بیفک زوالینی

کونگلوم مرض حرارتیدین مضطرب دوزور
یا خود تیلای دور اول لب میگون رالینفی
آرماندا اولدوم آه نی بولغای ایدی اگر
بیسر قاتلا کورسام ایردی مبارک جمالینفی
وصل احتمالی بولمغانیدین تا پارایدیم
هر لحظه خاطریمدا اولوم احتمالیفی
گر بیدر بلا مرضدن ایدی زار جسمیه
جانیمغه یوز بلا ایدی تا پمای وصالینفی
بس مشکل ایردی بو مرض ایچرا تیریلماکیدیم^۱
گر سورغانی پیدارماسا ایردی خیالینفی
بیرم فراقینگ ایچرا مریض و ملول دور
خوش اول که دفع قیلسه وصالینگ ملالینفی

XIII.

کوزوم ارچادور تا کورا آغای اثر آندین
کونگلم اوسادور^۲ کیم آلا آغای خیر آندین
وه کیم نظرم اوتروسیدا جلوه گر آبرماس
اول کیم کوتارا آلماس ایدیم بیدر نظر آندین
لعلی اوتی گلگون سرشکیم نی قیلسور تیز
ظاهر سولادور قطره خون جگر آندین
بنیان بلا قیلمادی طوفان سرشکیم
کیم بیدر نیله کوک بولمادی زیر زیر آندین

^۱ *uq'* = to be alive

^۲ *usmaq* = to grow in size (*croître*).

بیرم که سراغ ایلاز ایدی اغزی نشانی
لعینسی سوروب^۱ بولدی سوزی مختصر آندین

XIV. [Also in MS. B.]^۲

مین زارغه سیندیگ ینه بیر یار تاپیلماس
سین یازغه مندیک ینه بیر زار تاپیلماس
کوب زار سنگا بولدی گرفتار و لیکن
مندیک ینه بیر زار گرفتار تاپیلماس
عالمدا بیکیت کوب تاپیلور لیک سنینگدیک
بیرحم و جفاجروی و دل آزار تاپیلماس
ده ده بونی سور دور که کونگول اسراماغ ایچیرا
حسن اهلی ارا سین^۳ گیپی دلدار تاپیلماس
ایلدین طمع مهر و وفا ایلاما بیرم
چون عالم ارا یار وفادار تاپیلماس

XV.

ای بیخبریم خواة اینان خواة اینانمه
کوردی جگریم خواة اینان خواة اینانمه
گرچه گذربنگ بوق منگا باله که سیندین
بوق تو گذریم خواة اینان خواة اینانمه
و فتنه تو و اغسونگ ارا جین تاپیلیم تور
می فتنه گریم خواة اینان خواة اینانمه

^۱ *s̄r̄ūp* from *s̄r̄ī māg* to slain

^۲ B. adds between 2 and 3 the full couplet —

یارب منگ عالم ترکشده دورور کدسم * سرگشته بولوب مورچه تیلای یار تاپیلماس

^۳ MS. A reads wrongly *عین*

سین بولغالی منظر مه و مهر غه هرگز
 توشماس نظریم خواه اینان خواه اینانمه
 سیندن خبریم بولغالی حقا که اوزیمدین
 یوقتور خبریم خواه اینان خواه اینانمه
 یوق سین چه کیشی سیوگولوک ایل ایچره که یوقتور
 سیندیک سیوریم خواه اینان خواه اینانمه
 بیرم کیبی یکسان کیچه دور زلف و یوزونکدین
 شام و سحریم خواه اینان خواه اینانمه

XVI. [Also in MS. B.]^۱

یوقتورور عالم ازا عشق اهلی دیگ دنسام ایل
 کام قایمای دوست بین خلق ایچره دشمن کام ایل
 گاه بزم عیشی دوران آفتی دین فوزعالیب^۲
 گاه صبح وصلی هجران ظلمتی دین شام ایل
 گاه قویوندیک^۳ غم بیابانیدا سرگردان اولوب
 تاپماغان بیردم^۴ قرار و کورماکان آرام ایل
 گاه مجنون دیگ جنون افراطیدین بیخود بولوب
 خاطرینه یتماکان آغاز ایله انجاء ایل
 گاه کثرت وحتنی افراطیدین دیوانه وار
 خلق ازا ظاهر قیلیب هم کفر و هم اسلام ایل

^۱ B. add. between verse 1 and 2 the following line —

گاه ناری غیر بیوله نادگ عشرت انجیب - دم ندم خوناب حسرت لاکان آندم بد

فوزعالیق = to be perturbed

ayur = گردباد, whirl-wind

^۲ MS. A. reads wrongly هریم

گاه وحدت باده سین تارتیب ارادت جامیدین
 یوز تورمان جمنیددغه جاء ایلاکان انعام ایل
 عشق ایلیدین مست و بیدخود لوق عجب یوققور که باز
 شوق بزמידا سپهر افداحیسن اینسکان جام ایل
 پخته نول بیرو دیشیگا عشق اوقی سوزین دیما
 کیم سو اوتغه کویگانینگی باور ایتماس خام ایل

XVII. [Also in MS. B.]

نیچه هجران غمیدین ناله و فریاد قیلای^۱
 حاصل عمرنی فریاد ایله بر باد قیلای
 نیچه کوز لوحیدا تصویر ایتیبان صورتیفسی
 دمدم خاطر ایننگ کورماکیدین شاد قیلای
 نیچه وصلینسی تیلاب هجریدا خورسند بولای
 نیچه امیددی بیلله جانیمسه بیدان قیلای
 نیچه غربت ارا بیکس ایسک اوقی بیوله کویوب
 ماتمی لار کیبسی وز حالیمسه فریاد قیلای
 نیچه جانیمغه ساغینماسلیغیدین اوت توشوبان
 آنی بیددلیغیدین کویونوب یاد قیلای
 نیچه عشقیدا بوزوب صبر و سلامت وطنین
 نیچه اندوه و ملامت اوییین آباد قیلای
 نیچه زلفیعه گروار نولسوب لار بسولای
 گیس که وانی نولا میدیدین آزاد قیلای
 یسره یار ووا رسدعه معدله ایتماس
 یمدی جادیمتی جفاسی بینه معتاد قیلای

^۱ میاشی ... تقاضی MS B 1 s thar, gior

XVIII. [*Also in MS. B.*]

از بس که مهرپنگ آزلغیدین بیقرارار میسین
هر لحظه آه و ناله دا بی اختیار میسین
میسین زار بیقرار غه رحم ایت که متصل
عشقینگدا بیقرار و فراقینگدا زار میسین
مسکین و خاکسار و غریبینه رحمی یوق
مسکین میسین و غریب میسین و خاکسار میسین
بارمدا^۱ بار خاطر ایماس غیر طعنسه سی
چون هر نی ایته دور مینی یوز انچه بار میسین
دایم جنون و خلق ازا معنون چه شهرتیم
رسوالیغیم نی عیب که دیوانه وار میسین
قوللوقه گرچه معصیتیم بر کمال دور
اما کمال عفویدین امیدوار میسین
بیرم جهاندا هیچ کیشیگا قویمان اعتبار
تاپسام حبیب حضرتیدا اعتبار میسین

XIX. [*Also in MS. B.*]^۲

پری رخاینه قایتی^۳ هوا قیلیب بارا سین
که تیلبه لارنی عجب بی نوا قیلیب بارا سین

^۱ بارمدا = در باره من in respect of myself.

^۲ MS. B adds between lines 1 and 2 the two following lines:—

وغان که اوق کیبی تاشلاب براق وصالیدا—گ دین
فراق ایلکیدا قدیمنی یاقلیب بارا میسین
کونگول سینوققور ویوق طاقت جفالیکن
شکسته کونگومه جانا جفا قیلیب بارا میسین

^۳ از سونو = anew

وصال دولتیدین آپریب مینئی وه کیسم
 فراق محنتیغه مبتلا قیلیب بارا سین
 وفالیغ ایل ارا مین زارنی ساغینسا بولور
 چو ایتلارینگه مینئی آشنا قیلیب بارا سین
 صفای مجلس عشرت سنیزگ حضورونگ ایدی
 حضور مجلسینی بی صفا قیلیب بارا سین
 مینئی بو محنت ارا نا رضا قویوب باردینگ
 ولی رقیب نی اوزدین رضا قیلیب بارا سین
 بو طور قیلماغیل ای گل وفا طریقیمی ایماس
 که بلبلونگ نی اسپر بلا قیلیب بارا سین
 باریب نگارینگ و یوز سوز ایله قاپیب بیسم
 فراق حرقتیدین اوتغه یاقیلیب^۱ بارا سین

XX.

دم لطف او پر جفا دورور اول سرو سرفراز
 خوشنور عفات ایلاسا کوتتین کوب آز دین آز
 سین غیر مجلسیغه بریب وصلیدین فروغ
 مین درد محفلیدا قاپیب عجز دین گداز
 تا کی جفای هجر ایله تشریف وصلدین
 مین خاکسار نولغا مین و غیر سرفراز
 هر نکسی نی لایق محبت دورور سنکا
 نا جنس این مصاحبتی دین قیل احتراز
 شکر خدا بیکیت سین و عقلینگ کمالیدا
 یخسی بیله یمان ارا بولماسمو امتیاز

^۱ yay:lip = to be dull.

هر کج نظرسره جلوه نازینک هزار حیف
 قیلما رقیب منزلینی جلوه گاه ناز
 عاشق که اعتقاد کیراک بیرمانی باک
 گرفی المثل حقیقت ایرور عشق یا مجاز

XXI. [Also in MS. B.]

لباسین اینگالی اول^۱ سرو خوش خرام قزیل
 کوزومنی ایلادی قان یاش بیلده تمام قزیل
 پری رخم ینه قانلیغ کوزومدا قیلدی مقام
 که حسن اهلینغه زیبا دورور مقام قزیل
 مدام عارض رنگین لینی چاقیر دین ایماس
 که هیچ یوزنی بوزنگ ایلاماس مدام قزیل
 اگرچه حسن ایلی دور جام دین قزیل بوزلوک
 ایرور همیشه بوزونگ عکسی برله جام قزیل
 بیلیم سپهر غمیم قان یاشین توکار بیوم
 شفق ایماس که ایرور هر نماز شام قزیل

XXII. [Also in MS. B.]

باده^۲ کیم ایچتیم اول شوخ ستمگار ایلیکدین^۳
 تا حیاتییم بار دورور کیفیتیم بار ایلیکدین

1 MS A wrongly ای for اول.

2 MS. A. reads بازده

3 The following example of this idiom is given in the *Sanglak* under the word

ایچ

شیخ ایلیکیدا کی ایچادورگان آناغ آشی آنگا بوردی که آیب ایچکیل
 اول آیب ایچکندن سونکرا بوردی کیم باغ نواغان ایلیکیدا بی بو خورنگ

ایلکیمه آلیب آیاغ باردیم ایلکدین^۱ بیر یولی^۲
 پاتراغ^۳ ایچ دیب چون اشارت قیلدی اظهار ایلکدین
 شیشه یانگیغ قان توکوب ساغر کیبی قاندور ایچیم
 قا بلوردور شیشه و ساغر نمودار ایلکدین
 نورمایدین ایلکیگا هر دم ایل کوزی تو شماکفی دیب
 نار دورور فانلیغ کوزوم پیوسته خونبار ایلکدین
 مست لا یعقل نولور ایرمیش تمام عمریدا
 بیدای کیم جرعه نوش ایتسا دلدار ایلکدین
 و نه نیچوک مین عملار مست اولمایدین ای دوستلار
 کیم ایچیب مین می لار اول شوخ جفاکار ایلکدین
 بیوم اول دور اوتی و اولتوردی بو حسرت میفی
 کیم یقه بیر جرعه نوش ایتساکیم یار ایلکدین

XXIII. [Also in MS. B.]

ای کیم همیشه درد و غمیگدین هلاک مین
 دردینگ 'یشیتکالی نی با دردناک مین
 که خنجر فرافینگ ایلا دلفگار اولسوب
 که تیغ اشتیافینگ 'یلا سینه جاگ مین
 گاهی فیلیب هوای وصالینگ تاپیب حیات
 گاهی جیب جفای فرافینگ هلاک مین

¹ *ilikdan barmaq* = از هوش رفتن

² *bir yolu* = **دفعه** straightway.

³ *patrağ* quickly, quicker & rot. cf. 299 V lines 4 and 5 'k as
 become 'k in contraction. cf. see n = edim. cf. *Meşar* L. 10. 129

گه قهر ایله گداخته پاک عشق مین
 گه لطف ایله نواخته عشق پاک مین
 بیرم نی تیل بیله انکا جانیم فدا دیمسام
 یوز تیل بیله چوقایل روحی مداک مین

XXIV. [*Also in MS. B.*]

اول شوخ دردی باعثی فیلدینک کوندنی
 کویدوردونک ای سپهر مین دودمنندی
 تن مجهریدا خسته کونکول پاره پاره بس
 دفع کزند اوچون نیتای اوزا سپندی
 اول قد که حسن گلشنیدا بولدی سررار
 لطف ایچرا پست ایلادی سرو بلندی
 کورکچ خضر زلال حیاتیین قیلور نثار
 گاه تبسم اول شکر^۱ نوش خندی
 بیرم کمال مشرب ایرور ترک سونه قیل
 تاپسانک حریف بیر بیچه یار کوندنی^۲

XXV. [*Also in MS. B.*]

قیلماغیل ای شوخ سرکنس مونچه بی بر ایلیع
 بیر مینک رایم بیله نول تا بکی^۳ خود رایایع
 غم تونی قان ییغلاریم^۴ دینک محنتین کونگوم بیلور
 کرچه کوزومگا کوروماس مونچه خون پالایلیغ

Thus in both MSS but شکرین would be a better reading.

^۲ This line neither scans, rhymes nor gives sense !

Persian "ā be key" Cf line 6 tā key

^۴ کد. اشک و خون = to weep tears of blood

ییتمگای هرگز تکلمدا لب جان بخشینغه
هر نیچه قیلسا مسیح الفاطی روح افزایلینغ
یوز بیلسه زلفی هواسیدیک فرح بخش اولماغای
نیچه کیم فیلغای نسیم صبح عنبرسایلینغ
قا که توغدی اختر دولت سعادت برجیدین
فیلمادی بیر کوب اول آیدیک جهان آرایلیغ
چون قاپیلماس بیهر گل بیخار عالم باغیدا
باغبانلار قا کی اینکای لار چمن پیرایلینغ
دیماگیل بیوم که بی پروا دور اول سلطان حسن
پادشه دور نی عجب گر فیلسه بی پروایلینغ

XXVI. [Also in MS. B.]

نیدیب ای نازین مندین ملالینگ بار بیلماس مین
نیدین یارب یتیب تور کونگسونگا آزار بیلماس مین
ملالینگ ظاهر و بیلمای سبب جان یتی آغزیمه
دیجوک جان ایلتایین گر فیلماسانگ اظهار بیلماس مین
کیویب دشمن سوزیگا دوست بیلمای سین مینی لیکن
خدا حاضر دوزور مین سیندین 'وزگا یار بیلماس مین
نی فیلدیم نی خطا واقع بولوبتورده نی سوز دیب مین
که سوز قاتماس منگا اول لعل شکر بار بیلماس مین
هوس قیلدیم انی توش کوزماک اما توشدا کورگای مین
چوشونز نوشدا هم بخشیم نوزین بیدار بیلماس مین

نی قانگ^۱ گر غیر بیره همدم اولسه اول گل رعنا
جهان باغی ارا چون بیر گل بیخار بیلماس مین
بو قاتلا^۲ بیر پری نینگ عشقیدین کوب زار سین بیرم
سینی هرگز بیر او عشقیدا مونداق زار بیلماس مین

XXVII. [*Also in MS. B.*]

خوش اولکیم سرو نازیم رحم قیلغای بی فوالارغه
نیچسوک کیم پادشه لار مرحمت ایلار گدالارغه
اگر اول شاه خوبان لطف ایله بولسه خویداریم
گدایی مین که استغنا ساتار مین پادشالارغه
لطافت لیغ ییگیتلار عمر یفگیلیغ بیوفا دور لار
منینگ جانیم دور اولکیم اوخشامایدور بیوفالارغه
دمی کیم نازایله ایکی لبی وصفین ادا فیلغای
مسیحا بولسه هم جان بیرگی اول نازک ادالارغه
بلالار دور منگا اول کوز بیله زلف و قد و کاکل
بلالیغ کوی ایدی کیم اوچرادیم موندانغ بلالارغه
یوزین کورساتتی و کونگوم آلیب یا شوردی^۳ رخسارین
که موندین سونک کونگولنی بیرماگی مین دلربا لارغه
گدای بی نوا دور بیرم و یولونگدا خاک اولغان
طریق مهر ایله کامی گدر قیسل بی فوالارغه

^۱ ne tung = what wonder -

^۲ ou qatla = at this time

^۳ yashurdi = پنهان کردن to hide

XXVIII. [*Also in MS. B.*]

یار سیز جانیمنی آغان محنت هجران ایمیش
 محنت هجران دیمانگلار کیم بلا جان ایمیش
 خنجرینگ شوفی یوزدگ مهری و لعینگ هجریدن
 کوکراکیم چاک و یوراک یوز پاره باغیریم قان ایمیش
 کام لعینگدین وصال ایامیدا دشوار ایدی
 یوسفه جان بیرماک فرافینگ شامیدا آسان ایمیش
 نی بلا دور کیم خلاصیم یوق زمانی هجریدین
 فستیم گویا ازل دین محنت هجران ایمیش
 بی سرو سامان تیپان بیرم نی ای ناصح انکا
 پند بیرما کیمگ پروای سرو سامان ایمیش¹

XXIX.

ای جفا جو غیر بیره آشنا لیتق قیلماغیل
 آشنا بولغان یار انلاردین جدالیتق قیلماغیل
 آشنالیغ یخشنی دور لیکن یماندور ایل تیلی
 تیلگا توشکان خلق بیره آشنا لیتق قیلماغیل
 بیوفالیغ گوجه حسن اهلینسه رسمی دور قدیم
 سین اولدغه اوخشاماس سین بیوفالیتق قیلماغیل
 سی د لیتق دور وفا ترک ایلاماک حسن اهلینسه
 بیوفا لیتق ترکیسن ایلا سی دالیتق قیلماغیل
 بیرما جون عجب اربنگ دوقتورور یار آیددا
 کورسنیب انکا اوفنگی خودنمالیتق قیلماغیل

¹ This line is unsatisfactory in MS. B.

XXX.

فغان که یار منگا یار بولمادی هرگز
 انیس خاطر افکار بولمادی هرگز
 کیچیک یاشیدا گرفتارلار غمیں نی بیلور
 که هیچ غم غه گرفتار بولمادی هرگز
 نی عیب فارغ اگر بولسه زارلار غمیدین
 بیدر او فراقیدا چون زار بولمادی هرگز
 منگا مخالفت اظهاری قیلما کیم میندین
 بجز موافقت اظهار بولمادی هرگز
 نی عمر دور بو که بیرم جفا چیکیب عمری
 عنایتیغنه سزاوار بولمادی هرگز

XXXI.

نگارا بیر یولی مین زاردین بیزارلیق قیلما
 مینی محسوم ایتیب اغیار بیرله یارلیق قیلما
 کونگول بیدیم سفکا دلدار دیب تنگری اوچون ای گل
 مینینگ کونگوم آلیب اغیار غه دلدار لیس قیلما
 قدیمی قول لارینگ بی رالیغیدین نیچه کیم بولمیش
 مبارک خاطرینگ آزارلیق بیزارلیق قیلما
 مین اول گل عشقیدین قانلار یوتوب رازیمنی فاش ایتمان
 سین ای کوز دمبدم افشا اوچون خونبارلیق قیلما
 رقیبا خاطریم آزرده دور هجران خراشیدین
 درشت ایتیب مینی اغریتما ناهمسوارلیق قیلما
 قیلاب دلدارنی زاری قیلور سین میندیگ ای بیرم
 بوزوغدور خاطریم تینگری اوچون بوزارلیق قیلما

XXXII. [Also in MS. B.]

سروی که لطف باغیددا نازک نهالی بار
 نازک نهالی نینگ نی بلا اعتدالی بار
 فدی بیله بیلینی تخییل قیلور کونگول
 نازک خیالی بارونی نازک خیالی بار
 گل نینگ که یوز تجملی بار حسن باغیددا
 اول گلنی کورگالی یوزدین افغالی بار
 دیدیم که بیزگا باقمغی نینگ احتمالی یوق
 بافییب تبسم ایلاهی کیم احتمالی بار
 بیوم که خورده بین لیغ ارا موشگاف ایروور
 اغزی بیلسه بیلسی سوزیدا قیل و قالی بار

XXXIII.

جان قایتی اعتدال قدینگ دیک نهالدین
 یا رب تجاوز ایلامسون اعتدالدین
 اول بیل تخیلیدا خیالی بولوب کونگول
 آنینگ خیالی جیقمادی هرگز خیالدین
 هر کیم که بعد و قرب حجابینی قیلدی رفیع
 غمکین و شاد نولمادی هجر و وصالدین
 فیلسادگ جمال شاهد غیبی کوزارگا جهد
 جهد اینه منقطع بولاکور جاه و مالدین
 بیوم حبیب فیلمادی حالینکغه التفات
 سوعدی موهمیح حال بمنورغ نو حالدین

XXXIV. [*Also in MS. B.*]

ياشیل لباس ارا اول سرو گلعدارنی کور
 کونگول آچیلغو دیک اول دلکشنا بهارنی کور
 لباسین ایتی یاشیل سرو الاله رخساریم
 بهار موسمیدا طرفه لاله زارنی کور
 گل اوزرا سنبل سیراب کورماگان بولساذگ
 یوزیدا تیر ایچیدا زلف مشکبازنی دور
 گهی قرار قاپار بیقرار عشق ولی
 قرار تاپمادی هرگز بو بیقرار نی کور
 اگرچه زار و گرفتار کوبتورور بیزم
 عجب بلاغه گرفتار دور بوزارنی کور

XXXV. [*Also in MS. B.*]

هر سوز که غرض گو دیسه ای یار ایفانمه
 ارباب غرض سوزینگ زهار ایفانمه
 گر ایتسا ظاهر قیلادور عشقی ایلگا
 ناله کیشینگ فیلمادیم اظهار ایفانمه
 هر دم سزگا یوز سوز مین محروم دین ایتیب
 هر سودا انیذگ یوز غرضی نار ایفانمه
 ناله که اغیار سوزی نارچه غرض دور
 میندین سزگا بیز سوز دیسا اغیار ایفانمه
 هر نیچه جفا کورسد ودا ترکی قیلور مو
 بیزم که بیلور اوزنی وادار ایفانمه